

ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ДНЕВНИ ЛИСТ ОПШТИНЕ ГРАДА БЕОГРАДА

УРЕДНИШТВО И АДМИНИСТРАЦИЈА КНЕГИЊЕ ОЛГЕ 21

ПРИМЕРАК 1 ДИНАР

Крај енглеског отпора на Криту

**Десет хиљада Енглеза и Грка заробљено
један разарац, три трговачка брода и 4 „Харикена“ уништено
У Атлантику потопљена једна енглеска подморница**

Берлин, 1 јуна (ДНБ)

Врховна команда оружане сile саопштава:

На Криту добро одмиче чишћење јужног дела острва од остатака британских и грчких трупа. Код Херапетре јуче је постигнута веза са италијанским трупама које су надрле са истока. Досад је заробљено око 10.000 Британаца и Грка.

Јужно од Крита навалиле су немачке бомбардерске јединице на лаке британске поморске снаге, па су том приликом пуним поготком бомбе тешко оштетиле један разарац и обориле четири ловачка авиона марке „Харикен“, не претрпевши саме никакве губитке.

У истим водама немачко војно ваздухопловство потопило је један трговачки брод од 3000 тона, као и један обалски брод натоварен муницијом, док је мањи брод за транспорт трупа задобио тежак погодак.

Авиони који су били упућени у насиљно извиђање, потопили су у току јучерашњег дана на Атлантском Океану једну британску подморницу.

Бомбардерске јединице бомбардовале су ноћас постројења од војног значаја на западној и јужној обали Енглеске. Настали су већи пожари, нарочито у луčkoj области Мерсеја. Источно од Пинтерхеда тек шко је оштећен велики трговачки брод.

Тридесетог маја уништили су бомбардери један извиђачки брод у луци Фрезерберг.

Непријатељ се није у току дана ни ноћас упућао ни у какву борбenu делатност над територијом Рајха.

Последњи чин драме на Криту

Берлин, 1 јуна (ДНБ)

У допуну онога што је јављено у данашњем извештају Немачке врховне команде, ДНБ сазија следеће:

Ступање у везу немачких и италијанских снага код Херапетре претставља завршну тачку драматичних ратних догађаја на Криту. Херапетра је једино место на јужној обали Крита где је обала Крита равна и покривена песком, уместо стрме и испресецане стеноносне обале на свом осталом јужном делу острва.

Иако је лука Херапетра већ годинама била потпуно запуштена и пуна наноса и мља, за Британце, који беже, ипак је постојала бар још нека слаба нада да ће моћи у овој луци да се укraју на мале бродове којима би се дохватили пучине. Зауземањем Херапетре трупе сила осовине уништиле су и ову последњу наду потушеног британског окупационог одреда на Криту.

Каошод и на југоисточном делу острва, осуђени су очајни покушаји британских јединица да се укraју на другим тачкама јужне обале Крита. Британски одреди, ме-

ђу њима и јединице са тешким оружјем, заустављени су у свом бекству код Сфакије, на западном делу јужне обале, од немачких бомбардера, који су их растројили жестоким бомбардовањем; том приликом уништено је неколико британских борних кола.

Међутим, гоњење потушеног британског окупационог одреда није заустављено на јужној обали Крита. Рука немачког војног ваздухопловства пружа се много даље, и сад је већ замахнула далеко ка водама између Крита и Северне Африке, где су се одигrale жестоке борбе.

Британске лаке поморске снаге које су дојурile ради заштите британских одреда у умаклих на малим бродовима, растројене су јужно од Крита; том приликом је пуним поготком врло тешко оштећен један британски разарац. Потопљен је један обалски брод натоварен муницијом и један транспортни брод од 3000 тона, док је 120 км. северно од обале Египта близу самог циља до кога је жељeo да стигне — од немачких бомбардера заустављен и засути пуним погодима један мали брод за транспорт трупа.

Ово је у неку руку предигра оно-

ме чему убудуће британска ескадра у источном делу Средоземног Мора и британско поморство у египатским водама уопште треба да се најда.

На самом Криту борба се може сматрати завршено. После поседања важних тачака на јужној обали, настало је опште чишћење по унутрашњости острва. Што се тиче коначног заустављања, уништавања или заробљавања остатака британског експедиционог корпуса који су се склонили у непроходне планине средњег дела Крита, то је питање од само још неколико дана.

КОМЕСАР МИНИСТАРСТВА ПРАВДЕ Г. МОМЧИЛО ЈАНКОВИЋ
О УВОЂЕЊУ НАШЕ ЗЕМЉЕ У НОВИ ЕВРОПСКИ ПОРЕДАК

Морамо извести кривце за рат пред народни суд

Рат за нас тек почиње, код нас и у нашем дому и нема мира док се све ружно и негативно не искорени

Г. др. Момчило Јанковић, комесар Министарства правде, дава је синоћ у 18.45 часова, преко Београдског радија, следећи изјаву:

— Као олуја прешала је немачка војна сила преко Балкана. Упућена најпре на Египат у Грцију, она се изненада обрвала и као оркана срушна на Југославију. За дванаест дана Југославија више није било. Грчка је такође капитуларила, на Балкану више нема ниједног Енглеза, није једног енглеског пријатеља. Сан о остварењу балканског фронта, на коме би се борила Југославија, Грчка и Турска, уз помоћ Египата, против Немачке срушен је у неповрат. Југословенска војска, уместо на новом содружном фронту, напала се сва у заробљеничким логорима Немачке. Десетодневни ратници који нису заробљени вратили су се кућама да сведу биланс овог страшног пораза, најстрашнијег у историји нашег народа. Најстрашнијег, а и најамање славног.

У историји својој никадо смо тако тешке несрете имали. Иако смо поразом на Косову, али то је била слава и морална победа из које су покончани препела снагу за своје власниче. Иако смо године 1913 и 1915. то су биле године наших катастрофа, али којима смо успели да задивимо цео свет. За устанак Срба под Вождом Караджорђем писао је велики немачки историк Ранке да је беспримеран у историји света. После повлачења нашег 1915 преко Албаније подједнако су нам се дивили војнички непријатељи као и пријатељи; спрска војска стекла је име једне од најхрабријих на свету. У овом поразу они који су ви сви познате одели су нас у пораз или без славе.

Сиренски гласови који су нас мамили у овај пораз умукли су. Ево, са Београдског радија, после две године бојних по-клича и духовног спремања за рат, ево где почиву одјекивати, захвалијући предсуртните немачке војне управе, тренутне речи правих родољуба. Коћемо да кажемо истину свом народу, тешку и крваву. Хоће ли нас народ слушати и послушати? Оно што годи његовом уху, ми то не можемо понављати, то су исцрпили они којима је било потребно да гурну на један бесмислен и нимало равномеран рат, па да га оставе самим себи и својом судбином. Није ни ласкаво ни пријатно ово што ми говоримо. Али је дубоко истинито, из ојаћене душе и крвавог срца —

и верујемо да се мора коснути срца народног оно што долази из нашег срца.

Рат тек почиње — рат са самим собом

Варажуј се они који мисле, зато што су дошли кући, да је рат свршен — да је свршен бар за нас. Не, рат тек почиње, код нас и у нашем дому. То је рат с нашим заблудама, с нашим укорењеним навикама, рат с нашим илузијама, рат с нашим негативним особинама нашег духа, који су као коров надајаче у старом режиму све оно што је код нас било позитивно и лепо, узвишило и стваралачко. Нема мира док се све што је ружно и негативно не искорени, нема спаса да се народ не врати духу који је створио Караджорђеву и Милошеву Срби-

ју. То је тежак рат који имамо да водимо са самим собом, који ако не добијемо тек онда ће са нама бити свршен. Зато се варажуј си они који спас очекују са стране — спас ни са које стране неће доћи, ако не дође од нас самих.

Ми знамо да би најлакше било, и за велики део нашег народа најпријатије ако бисмо кривце за нашу несрчу обележили ван нас самих, ако бисмо нашли неког новог Вука Бранковића, чијој би се издаји могао припратити наш пораз. Било би то страгајкот опасно, јер би то значило да све може остати по старом, да се ми ни у чему не морамо мењати, ако кривице не би било до нас већ до једног Вука Бранковића. Ми морамо подврнти и стапити понављати мисао да ново време истије могуће ако сви ми не одбацимо старе навике.

Ми се заиста не можемо очистити ако не истребимо губу из торине. Нема узвишијенијег посла за министра правде и боље службе свом народу од испуњења овог задатка

овог задатка

Али тиме ми никако нећемо да кажемо да нема већих кривица него што је про-сечан човек из народа, да нема људи који су на водећим положајима, скупо плаћени од народа и који су уживали његово по-верење, излагрили то поверење и служењи туђим интересима, свесно гурнули свој народ у пораз и несрetu. То су кривица за рат, које ми морамо откристи пред народом, показати њихове прљаве везе с ино-странством, скинuti образину с лица тих лажних родољуба, који су се бринули тобож за угрожену част свога народа, узвири који су били плаћени или бесплатни, спесни или заљубени, или увек агенти туђих интереса.

Ми се заиста не можемо очистити ако не истребимо губу из торине. Попут Француске, коју су слични узорци дотерали до пораза, најтежег у њеној историји, морамо и ми извести кривице за рат пред народни суд. Нема узвишијенијег посла да министар правде и боље службе

свом народу од испуњења овог задатка.

Томе послу приступиће се неодложно одмах чим народ буде био у стању да своје кривице приведе пред свој суд.

Утврђивање ратне штете

Министар правде по одлуци комесара добије још један задатак: да утврди ратну штету. Савет комесара не зна да ли ће ко и када мори ову штету да најднади. Сам Београд претрпео је у тако огромним размерама да не бити потреban дужи рад док се поправи оно што је срушено. И није нам циљ да напунимо целовитим онима који већ спремају лажне извештаје о постојању и величини својих штета. Стварне и истините штете тако су велике да би били злочини од сваког појединца који би стварним штетама додao. Измишљене у циљу личног богаћења. Као заочину треба према њему и поступити.

(Наставак на другој страни)

Зашто су рушили мостове код Београда кад је немачка војска дошла с југа? Ко је издавао групе наредбе да се пали сточна храна, када је немачка војска ушла аутомобилима и тенковима — без иједног коња?

(Наставак са прве стране)

И нећемо се задржати на процени појединачних штета. Знамо да су оне огромне, али их надмашују штете учињене јавним доброма: саобраћају, предузећима, установама. Мора се знати величина те штете и неко мора за то одговорати. Чинја је то судула мисао била рушити мостове код Београда, његову и целог нашеј Југа скупо плакену везу са Војводином и Европом, када је немачка војска дошла с југа у истом тренутку када и са севера? Чије је то групе наредбе биле да се пали сточна храна, када је немачка војска уша у земљу аутомобилима и тенковима и без иједног коња? И таквих недотупности, које су упрочисти стотине милиона народним знојем и трудом створених вредности, било је на хиљаде. Тек када се све то прикупи и среди монти не се сагледати колико нас је стао десетодневни лакомислен изазиван рат. Треба нам, даље, процена ратне штете да можемо одсчити власници свој губитак и да можемо утврдити најчаде, које нам кривини за рат дугују.

Расипање народног новца

Није излишно сећати се на овом месту и свих оних лудаја порошених милиона за копање и утврђивање ровова од Марбира до Вршица, који су затим напуштени без иједног метка борбе, за двогодишње мобилисање и стално позивање на вежбу, од чега је народна привреда имала само губитак, поред онога што је та мобилизација стајала, — а да се све то показало као сварено беспладно и узадуно, јер и поред свега што се десило у Польској, Белгији и Француској, наше војно војство није било ништа научило. Свима овим продуженим војничким вежбама, и бомбним покличима са раздина и преко штапне, и толерирањем постигнуто је било само то да је дух народ био замаглен, а кад је дошао отсудан моменат никог није било да тај народ поведе и народ се осетио остављен и беспомоћан. Они који су га грунули у рат, они који су га две године васпитавали за рат, наизлани су се највећим делом од првог дана оточињавају непријатељства у стапном и вечитом бежању, док, најзад, бескрајно маји број није успео да побегне из земље.

Оставили су земљу и народ рашчерећене, осламонене, заробљене, упрашћене. Сва тежина још се не да ни сагледати. Ми је на овом месту нећемо ни преувеличивати ни посебне најбрди. Чинимо све што можемо да се тешкоће ублаже. Понављамо своју захвалност Немачкој војној управи, која је побеђеном народу пружила своју руку и позвала га да се са њома уздујима организује и отпочне дело обнове. Она је обећала своју свесну помоћ за то дело, али морамо бити свесни да су тешкоће велики и да се морамо многих предрасуда линити да би се оне савладале.

Питање државних службеника

Мален простор који нам је остао мора да прими велики број избеглица са свих страна. Али држава мора живети и жртве са потребне. Треба сместити и исхранити велики број избеглица, треба решити чиновничко питање.

То су први тешки проблеми домаће шивилне управе. Малена земља не може да носи терет велике и скупе административе, и то наиме потребу знатне редукције. Ми смо волни, и ту морамо на првом месту ставити свесност господина министра финансија, да водимо рачуна о социјалном моменту, али се тај обзир апсолутно мора довести у склад са потребама и могућностима државе.

Савет комесара утврђује норме по којима треба у овом погледу према свима подједнако и без изузетка поступити. Он одјава категорије које најпре долазе у обзир за смањење, пензионисање или укљање из државне службе. Ако се и преко тога покажу вишкови особља, онда се то сумњиво особље мора ставити на расположење, стим да се одатле узима потребан број уколико би се показала потреба за упослењем при извршењу великих јавних радова.

Морамо мислити и на овај задатак, на стварање великих радова, на обнову рада у највећим могућим мери, јер се само тако можемо одржати и савладати све тешкоће које су пред нама. Рад, и то само производни рад може нас у томе помоći. Такав рад имаје још и велики високити значај за увођење земље у нови поредак.

Шта значи нов поредак?

Често се говори о томе новом поретку. Шта он управо значи? Да га обележимо у неколико потеза:

Општа корист мора да је испред и изнад личне користи. Сваки појединач и свако привредно предузеће има се руко водити оваквим чачелом, које мора да влада и у социјалном законодавству.

Држава је дужна да створи сваком грађанину могућност за рад и опстанак. Сваки грађанин је дужан да ради било умно или телесно. Његов рад мора да буде у складу са општим интересима и општим потребама. Способни за рад не могу имати прихода без рада.

ДА НЕ НАСТАНЕ ОПЕТ ЗАБУНА

Када смо се вратили после рата, ипак после ове „забуне“ како је народ окрстio са много смисла наш скори политички пораз, било је потпуно питање „Обилића“ и „Бранковића“ — али се преко њега, са разлогом или без разлога, прешло.

Пораз који смо претрпели после ове „забуне“ донео је опет исто питање. Али се овога пута преко тога питања не сме прећи. Данашњи наш положај није као онај у коме смо се нашли 1918. Пораз увек носи у себи елементе који су кадри да овдеvedу оздрављењу. То је увек тако било у историји народа то је најочито јасно. Видовдански пораз и видовданска мисао су јасни докази за то.

Пораз је исто што и криза болести, спасносна криза: избија гној, рана боли, траје, процес је тежак — али рана није непреобрнла. Сва је ствар у томе да се рана радијално чисти и сав гној, све ћубре очисти и истера. Тек је онда исцење могуће.

Тако је данас са српским народом. Пораз треба да буде основа за прибирање нових снага. И чи-

стилиште, у коме ће стари отрови сагорети. То је оно што је ту скоро један Француз назвао: победа побеђених над самим собом. Не буде ли тако, настаће други пораз, дефинитивни.

Зато се поставља питање пречиšćавања. И баш у том питању стари отровни снеле сада заузимају став фарисејски. Чују се резоновања: Зашто сада да се расправљамо? Зашто сада да се крвимо? Ни смо ли страдали љуто, па зашто сада да се прогањамо? Скупимо се сви, на рад и обнову, немојмо дигати и старе распре. Повежимо се у братску ланац, бар сада.

То ме сећа на причање једног мог познаника. Негде, у неком селу са оне стране Саве, био Јеврејин, дућањац, траговац. Јуди га нису трпели. Говорили му да је од оних што су Христа издали. А он се жали: „И зашто, молићу лепо, да се сада протежу те старе, старе ствари? Давно је то било, молићу, и зашто сада то?“

Братски српски ланац, рука у руци, за рад и обнову, дивна је ствар, несумњиво. Али за обнову. Може ли стари дух стварати ново? Треба ли левати ново вино у мехове стваре? Зар није још старозаветни пророк рекао: да рис не може променити шара својих ираџа коге своје?

Братски ланац, да. Али оних који ходе нов поредак. Иначе, ухватимо ли се сви за руке, може нам се десити да поћемо сви заједно, сви равноправни у раду и напору, па кад прећемо један део пута да осетимо како се опет држе за руке само једни, они који раде, а на грбачама, за вратом, седе они други, који су и пре седели и удобно — јаше.

Стара скаска о тројанском коњу мудра је и вечна поука. Опасно је да нове организације увлаче тројанске коње из чије ће употребе појуљати стари злочинци. По живот наорда је опасно. Зато је чистилиште потребно. Сачувах нас, Боже, од „нових пријатеља“ и од лажних обраћеника, а за праве наше унутарње непријатеље имамо већ отворене очи: отворио нам их је погон.

Има много оних који сада говоре у мињини: па „ми“ смо то мислили и знали. „Ми“ хоћемо обнову! Знајте, да они нису били „ми“, него су били и остали „они“ — са којима је здо долазило и долази и сада. Вуци са јагњећој кожи. Вране са туђим перјем. У братском ланцу они су не-братски опасници. И мешта им нема.

Национална српска обнова биће, са њима у темељу, кућа на песку. Братски ланац са тројанским коњима. Имали су та наша „браћа“ свој ланац масонски. Он им се у Европи расстојио и напрсну свуда. Зар је потребно да се власпоставља сада, овде, у нас, у овој несрћи која се може преболети само и једино без њих? Зар је потребно да ти опробани тројански коњи улазе у нову тврђаву.

B. B.

ПРЕГЛЕД ДОМАЋЕ ШТАМПЕ

„Ново Време“ у свом јучеरњем броју износи интересантна питања данашњице:

- 1) „Људи који се не дају подметити“ од др. Лазара Прокића;
- 2) „Како да се уреди београдски трамвајски саобраћај“ од инж. др. Зд. М. Марковића;
- 3) „Треба да будемо трезвени!“ од др. М. Поповића и
- 4) „Организовање рада, у пуној стварности“ од Маре Магазиновић, итд.

Штрајк хрватских радника у Сједињеним Америчким Државама

Вашингтон, 1. јуна (ДНБ)

Како јавља „Лујјатед Прес“, Међународни одбор хрватских радника у Америци упутио је јуче по други пут Радничком комитету Одбора за снабдевање захтев да се члановима овога Савеза изју се сусрет, јер ће у противном око 12.000 дрварских радника у Вашингтону ступити у штрајк. Исти одбор примно је телеграм од претседника Савеза хрватских радника, у коме овај тражи да се неодложно изјасни да ли желе или не да изиђе у сусрет потраживањима радника.

СПАСАВАЈМО ДЕЦУ!

Сваког лета хиљаде београдске деце напуштало је наш прашљив град да би у планинама, на мору, по шумама власпоставила своју снагу, исцрпљују школском годином, и своје здравље, оштећено нехигијенским и уопште тешким приликама у којима живи сиромашни свет у великом граду.

Ове године та селидба деце значила је много више него појачање деце снаге. То би била неопходна мера за чување деце здравља. Када садашњег стања Београда, покривеног дебелим слојем прашине услед обрнуте грађевинске делатности — рушења зграда — наша ће деца бити изложене опасности. Данашњи Београд ће у лето бити опасан за слabe деце организме.

Зато се намеће неопходна и хитна потреба феријалне евакуације целих београдских нараштаја.

То је потребно још из једног разлога. Нездрава атмосфера марта и тешки догађаји почетком априла устремо су утицали на деликатне живице деце. Промена окoline, чист ваздух и здрава храна спашају наш нападени нараштај од штетних последица проходајуће буре.

Ништа мање није од тих здравствених разлога и морални разлог. Данас деца већином живе у породичној атмосferи која се не може сматрати нормалном. Брига око нашеј хране, и других преких потреба, се касирају у вези са страхом од отпуштања из службе или муке у вези са тражењем запослења — све то испуњује сваку такву кућу породицама где има касарни. Наравно да летовање у варошима у унутрашњости неће бити тако ефикасно по здрављу као боравак у шуми. Али ипак, здравствене прилике у малим варошима ступот су боље него у садашњем Београду.

Иницијатива из Београда — то је главно. А где и како — то је споредно...

Али и у том споредном има пошто што је важно. Треба одабрати људе којима се та деца могу повери. Наши професори могу да жртвују свој летњи одмор на завршетку ове не испуњиве за њих најважније школске године. Али треба уклонити тај део професорског персонала који је тровао децу тенденцијом пропагандом и спре- мао је за 27. март.

Деци логори не смјеју да постану инкубатори за месечаре као што су били виши разреди наших гимназија, напуњени духом трулих, застарелих идеја. С друге стране, у тим логорима не треба вршити неку милитаризацију мушки и женске младежи, него је треба власпоставити у духу социјалне солидарности и социјалне правичности, у разумевању смисла и ритма садашњости и, што је најглавније — у достојанственом (не хистериичном, не уображеном) национализму, у духу стварне бескрајне оданости народном добрим.

Спасавање деце од антисоцијалних клица је исто тако неопходно, као што је спасавање од туберкулозних. Зато треба збити нараштај у групе: у групном животу ће се сењати себичношт, па ће се развијати друштвени инстинкт. Ово је најочито важно данас, јер ће на леђа садашњег нараштаја пасти у буђности највећих јавних радова.

Споменута проблема је и овај задатак, на стварање великих радова, на обнову

рада у највећим могућим мери, јер се сада и тако можемо одржати и савладати све тешкоће које су пред нама. Рад, и то само производни рад може нас у томе помоћи. Такав рад имаје још и велики високити значај за увођење земље у нови поредак.

Шта значи нов поредак?

Често се говори о томе новом поретку. Шта он управо значи? Да га обележимо у неколико потеза:

www.univer.rs

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Симфонија ужаса

«Вечити Јуда» — један документаран филм

Када су војни филмски репортери снимали у Польској „Рат за 18 дана“, изући за немачком победоносном војском и са камером пратили потучене польске трупе, ставио им се пред објектив један врло интересантан мотив: они су у Польској нашли на најгушћу и највећу јеврејску насељу у Европи. Одмах после рата видели смо неколико снимака, а сада ћемо видети и цео један филм на платну.

После пораза Польске пошао је једна цела експедиција филмских оператора да сними живот Јевреја у польском простору и да изради један документаран филм. Материјал који је донела ова експедиција представља огромну количину истинских документа. Снимани је све: улице польских градова, у којима стапаје више од половине или чак две трећине Јевреја. Све су ове улице страшно прљаве, пуне старинарских дућана, а по њима врви јеврејски народ, који стварно и живи по том улицима. Снимани су прљави јеврејски станови и кухиње, где се готовије, по којима гимже стражаровити број најразноврснијих паразита. Објектив је ухватио групе Јевреја, који седе око стола, клате се и мрмљају текстове из Талмуда.

КАО У ДОБА ХРИСТА, ЈЕВРЕЈИ ЗА ВРЕМЕ СЛУЖБЕ ТРИГУЈУ У ХРАМУ

Кинооператори донели су огромне и бодре збирке физиономија почевши од проститутки и торбара, па све до величног рабина у свечаном орнату. Снимљена је једна сцена свечане службе у Синагоги, и док је рабинер крештавим гласом певао псалме, као и у прастаро доба пре Христа, долас је гомила верних Избраног народа изазвала из целога мистре штфова и женских свиљених чарпа и показивала гостима, трудећи се да им докаже да је роба „првокласна и јевтина“.

На крају је нала под објектив једна нарочито одвратна сцена ритуалне обичаја польских Јевреја. Страшан реализам ове сцене потреса и срж у којима сваког културног човека: Пуштање крви сточи, која се кље у једној јеврејској кланици у Польској.

Кад је у своје време изгласан у Немачком парламенту закон којим се забрањује убијање стоке по јеврејском ритуалу, тада је доколукну Јеврејска штампа почела да је клане стоке садизам, а да је пуштање крви за животиње без бола и да је научно доказано да се животиња одмах онесвести, чим јој се пресече главна крвна жила на врату. Али ко види у јеврејској кланици волове и телад, како у самитим грчју чече и отмијају се из руку својих мучитеља, тај ће скватити да је позивање на науку и хуманост обичан јеврејски блеф, којим покушавају да заклоне своје нечовечне обичаје.

Ове сцене „пуштања крви“ стављају на страшну пробу све гледаоце, па било то људи или жене. Али је било неопходно да се ове оргије мучења животиња изнесу на јавност да би свет схватио јеврејску расну душу.

Овај филм „пуштања крви“ стављају на страшну пробу све гледаоце, па било то људи или жене. Али је било неопходно да се ове оргије мучења животиња изнесу на јавност да би свет схватио јеврејску расну душу.

Овај део снимљених документа из јеврејског живота у Польској преставља заклучну сцену новог документарног филма „Вечити Јуда“, који је израдио Фриц Хиплер шеф Филмског отсека Немачког министарства за пропаганду. Хиплер је из целокупног материјала, донетог из Польске, извукова се оне сцене, које заједнички престављају живот Јевреја у Польској.

ПОПУНА СЛИКА ЦЕЛЕ ЈЕВРЕЈСКЕ РАСЕ

Ово је први пут у историји филма да се добије потпуна слика целе једне расе. Овај филм почине са првим данима јеврејске историје, са лутањем Јевреја, покazujući религиозну и психичку структуру овог народа, његове моралне и културне основице и његов економске и културне живот, па све до конкретних детаља његовог данашњег живота. Изобиле мотиве и разноликост сцена овог јединственог филма изазивају будућу пажњу гледалаца кроз цео филм.

Хиплер је повезао сцене, које су снимљене из истинског живота, филмским уметцима и читатима, па тим постигао да филм постане интересантнији и да снимци добију логичан тоналитет. Ипак читати из играних филма нису имали утицај на документарни карактер целога филма, јер су они нарочито подучени, да би и неупућени гледаоци могао да разликују сцене снимљене из истинског живота од сцена снимљених у атељеу. Ове игрane сцене служе искључиво за то да би дали јаснији смисаљу документарној основи.

ФИЛМ У КОМЕ ИГРАЈУ, ПОРЕД НЕМАЧКИХ УМЕТНИКА, И ПРАВИ ЈЕВРЕЈИ КА НАРОД

Игрane сцене овога филма, у коме учествују немачки уметници Фриц Кортнер, Роза Валети, Курт Бонс, Сигифрид Арио, Фриц Гринбаум, Курт Герон и Петер Лоре, нису никакав филмски трик, јер се у њима приказује истинито пона-

шање Јевреја у земљама гостољубивих народа. Те сцене приказују неморај, перверзије и поддјармљивање домаћег елемента, искоришћавање у свим облицима, ширење мржње, излагавање закона и потпомагање злочина. Ове сцене су по-пуниче исечима из јеврејских филмова који су снимани у Польској пре рата и за јеврејску публику. То су епизоде из филма „Идел унд Фидел“, где о празнику Пурим играју прави Јевреји, не као глумци, већ као гости једне свечаности, која је доиста и одржана. Овим читатима нови документарни филм само добија и употребљава идеју режисера.

Хиплер је у овом филму дао и једну географску паралелу, која покazuје како је Јеврејство ширило у току векова са Истока на Западу. Документарни снимци из Польске дају и типове источних Јевреја, претворене у типове запада. Видије Јевреје у првим сценама зарасле у браду, са дугачким и увијеним зулфима и у кафтанима, да се при крају појаве обријани, ошишани и одевени у европски стилу.

Овај филм открива гледаоцу сву мизерију јеврејског морала, сва разорни и противизаконски рад ових паразита свих видова континента нашег света. Утијас који овим филмом оставља неизгледај је. То је права симфонија ужаса.

Десило се то прс неколико дана у опружној вароши В. у просторијама зграде где је смештена испостава једне бановине. Публика у чекаоници чека наред да буде примљена од господина начелника.

Међу осталима већ попада сата чекам и ја. За тренутак сам устао са своје столовице и стојећи разговарам са једним својим познаником.

Врат ће се нагло отварају и у чекаоници упада један млађи човек, око четрдесет година, добро одевен и урађен, а цела његова физиономија одише неком физичком свежином и задовољством.

И не осврнући се на нас, и не питајући да ли су столовице заузете, безобзирно оставља свој горњи капук преко моје столовице, а тробрд и шешир на празну столовицу муг познаника.

— Слушај! — обраћа се момку, ја сам Н. Н., пријави ме одмах.

— Господине, молим вас, запишите се претходно у списак пријављених, па када дођете наред ја ћу вијаји пријавити, одговара момак учтиво.

— Ама пријави ти мене кад ти ја кажем, примићи он мене!

Сви са чуђењем и негодовањем уперише поглед у новодошаошавши.

И сам нервирани понашањем овог господина, савлађујем се и у тактичкој форми обраћам му се с молбом да узме своје ствари са столовица.

Он поцрвне, као да хтеде да одбие ту молбу, али се предомисли и узе своје ствари себи, очигледно бессан и одговоривши ништа. Затим енергично вади свој буџард и из њега своју визитарку коју даје момку.

— На, дај тамо, позваче ме он одмах чим прочита карту.

Не могући више себе да савлађујем најзад се умешах.

— Извините, господине, ми сви овде стрпљиво чекамо наред, па то без сумње треба да ваки и за вас...

— Као да сам расплатио неки дотле је вади уздржавани бес код њега, плану, почиње у лицу и загрим...

— Знате ли ви ко сам ја? издра се снажно на мене.

Тренутно је збуни овај иступ. Напред је мисли да се сетим ко би то могао бити.

— Немам част да вас познајем, одлучу се ја после кратке паузе.

— Ја сам народни посланик! прдора се овај господин.

Сви присутни уперише поглед на овог господина. Ни њиховим се лицима оглеша запренашћеност.

Из једног ћошца чекаонице чу се нечији пригушен смех.

Мени нешто јак одлакну. У исто време испунише ми се груди задовољством, што ми се даде пријаља да искам првачину грађевине према једном „изразитом примерку“ оних чији настутију још од давно пре рата вређају и наговештавају хују оваду народу несрћу, која нас задеси.

— Да, господине народни посланик, нагласију ми иронично титулу, гледајући граве право у очи. — Ви сте један од оних примера драгог камења, којима се наш народ на своју велику несрћу и жалост доскора кинуо. Али зар ви, господине народни посланиче, данас не увиђате, да то је прошло?

Најзад, осетивши, ваљда, видљиве знаке презирања и потсмеха свих присуствених, наш народни посланик, сва црвена у лицу, поче да декламује стару песму као што онје дошао да моли за себе као бећина онде, него да интервенише за општу, народну ствар, да путем наших издаја власти издејствује код окупационих вла-

БЕОГРАДСКА ХРОНИКА

Полиција свакодневно кажњава шпекуланте и пртерује скитнице

Управа града Београда казнила је: Због несвесне спекулације:

1) Са 10 дана затвора и принудним радом: Лазаревића С. Обренса и Џијовића Јозефину, трговце мачевим производима из Београда; Стојановића С. Ђорђа, љочијаша, са становом у Солунској 15 и Стојановића М. Михајла, пильара, Пожешка улица бр. 100.

2) Са 5 дана затвора и принудним радом: Ристића Р. Гогу, пильара, Радничка улица бр. 45; Трндаџијовића Милорада, млађег из Миријева; Остојића Јоване Момчила, радника из Ћириловца; Петровића Анђела из Јубиња; Павковића Димитрија из Јончеве Лапе; Куртављевића Савка из Клајча; Бакана Гојка из Лапе и Антонијевића Недељка из Београда.

Сем тога кажњен је Јанчин Чедомир, члан управе Средеврске кредитне банке, због неочишћеног дворништва.

(Агенција „Рудник“)

РАДИО СТАНИЦА БЕОГРАД

(Таласна дужина 437,3 метра)

Програм за понедељак, 2 јуни 1941

8.00—10.00: Лака јутјарња музика.

10.00: Реч дана, немачке вести, затим вести на српском језику.

13.00—14.00: Подневна музика.

14.00: Немачке вести, затим вести на српском језику.

14.25—15.00: Класичне игре.

15.00—15.10: Прелистављени програм.

15.10—16.00: Војници свирају за војнике.

16.00: Извештај Немачке врховне команде са дагамом понављањем.

16.20—17.00: Војници свирају за војнике (наставак).

17.00—18.00: Концерт Малог радио оркестра.

18.00—18.45: Час Немаца из Србије.

18.45—19.00: Српски сваремени дагађаји.

19.00—19.45: Концерт народног радио оркестра.

19.45—20.00: Немачки сваремени дагађаји.

20.00: Немачке вести, затим вести на српском језику.

20.25—22.00: „Шарено вече“.

22.00: Немачке вести, затим вести на српском језику.

22.25—23.00: „Шарено вече“ (наставак).

Биоскопи

.Касина" (2, 4 и 6) Bal paré (Илза Вернер, Паул Хартман).

Уранија (2.15, 4.15 и 6.15 час.) 1) Синови брда (Атила Хербигер, Герда Маурус)

2) Журнал.

Славија (почетак у 2, 4 и 6) само још данас 1) Мелодија ноћи Бењамино Ђилђи 2) Журнал.

Дрина у 1.30, 3.30 и 5.30 у царству љубави Оскар Сима. Додатак: Журнал и Авијација Немачке.

.Сити" (Почетак у 2, 4 и 6) Беч — град љубави (Паул Хербигер, Марта Харел и Ханс Мозер). Додатак: најновији журнали.

Авала (Почетак 2.30, 4.30 и 6.30 часова) Неустрашима младожењима (Ханс Риман, Ханс Мозер, Тео Линген).

Новаковић (прва сала): 1) Освјетак славе (Лаја Јана, Вилиј Форст); 2) Журнал.

Новаковић (друга сала): 1) Бал у Метрополу — Bal im Metropol — (Хајнрих Георг); 2) Журнал.

Балкан (почетак у 2, 4 и 6) 1) „Слепи мици“ (Die Fledermaus) Лиде Барова, Ханс Мозер. 2) Универзал-Журнал.

.Rex" (Почетак у 2, 4 и 6) 1) Бургтеатар (Вилиј Форст, Олга Чехова, Ханс Мозер) 2) Најновији журнал.

Од 31 маја до 7 јуна т. г. биће у Београду дежурне следеће апотеке:

1 — Антонијевић Коста, Балканска 30, тел. 21-040;

2 — Божић Боривоје, Краља Александра 1, тел. 23-641;

3 — Ђаја др. Синиша, угроје Булевара Ослобођења и Охридске, телефон 23-137;

4 — Живковић Божидар, Краља Александра 256, телефон 40-917;

5 — Марковић Миодраг, Престолонаследника Петра 107, телефон 40-645;

6 — Прендић Светислав, Краља Александра 68, телефон 20-264;

7 — Симић Добривоје, Булевар Војводе Мишића 13, телефон 50-264;

8 — Стевановић Вожлав, Зелени Венац 4, телефон 27-817;

9 — Џасић Душан, Кнеза Павла 49, телефон 21-214;

Дежурство у овим апотекама почине у 7.30 часова и траје до 19.30 часова.

СЛОДОГА

КАД ФАВОРИТИ УОБРАЗЕ

ПАК из Панчева и „Витез“ из Земуна замало што нису победили најбоље београдске клубове

Резултати јучерашњих утакмица за Српски куп: „Југославија“ - ПАК 2:0 (0:0) и БСК - »Витез« 3:0 (0:0)

Још једна недеља такмичења за Српски куп проша је. Јучерашњи програм није много обећавао јер се унапред могло предвидети да ће „црвени“ и „плави“ извојевати победе. Веровали су многи да ће београдски фаворити до тих победа доћи лако и без већих напора. Од свега, обистинила су се само предвиђања да ће БСК и „Југославија“ победити. Али обе победе нису биле лаке. Напротив, земунски и панчевачки фудбалери задали су много муке Београђанима, тако да су победе извојеване тек у другим полуувременама (од одмора је било само 0:0), кад је госте изневерила снага и обухватило умор. Шта више, од четири екипе које смо јуче видели на стадиону БСК-а најбољу и најлепшу игру није дао ниједан победнички тим, већ побеђени тим земунског „Витеза“. Земунци су с времена на време одушевљавали гледаоце својим лепим поузданим, елегантним игром и изванредним комбинацијама. Цео тим „Витеза“, данас играју тако добро да се несумњиво може уврстити у ред наших најбољих клубова. По игри коју је јуче показао, „Витез“ би могао с успехом да игра и у некадашњој лиги југословенских клубова. Чини се да је овај тим ипак побеђен са 3:0, не умањујући много разлику овако повољне очене земунских играча, јер су два гола од три које је дао БСК пала сасвим случајно.

Једну примедбу би ставили приређивачима. Прва утакмица је почела у 2 по подне. То је исушиле рано за ово годишње доба и почетак утакмица могао да се помери бар за 3 сата па чак и за 3:30 по подне.

„ЈУГОСЛАВИЈА“ - ПАК 2:0 (0:0)

„Црвени“ су овог пута разочарали своје најавите. Изишли су на терен уверени у своју победу. Играли су стога као господари задовољни сами собом као да су сви имали у глави:

— Чега би се ми данас имали бојати?! Ми који смо победили и БСК и „Јединство“. Та онолико похвале о нашој доброј игри и сјајној форми. Данашња игра, то је само шала за нас опробане и чувене асове!!!

Међутим, од ове шале замало што „црвени“ нису изнагубили битку и оплакивали своју кратку славу и промакнути победу. Јер фудбалери из Јабuke нису се шалили. Они су од почетка почели да удају изванредне напоре да из ове борбе изиђу као победници. С обзиром на игру коју су показали „црвени“, врло је мало требало па да им се ова амбиција задовољи.

У целом првом полуувремену Јабучани су били равноправни противници београдској „Југославији“ а имали су пред голом „црвених“ доста добре шансе. Старт гостујући из Панчева био је одличан и доприносио је највећи оваквом развоју игре у првих 45 минута. Ошtrim стартом тим ПАК-а парализао је техничка преимућност београдских „црвених“, који су иначе већ играли знатно слабије него у првим дневима утакмицама против БСК-а и „Јединства“.

Тек у другом полуувремену, „црвени“ су успели да извојују победу над својим амбициозним и оштрим противником. Морамо рећи да је та победа извојевана с дosta среће, јер су и гости имали сјајне шансе које су несрћено пропустили да искorистe.

Већ у трећем минути Анђелковић је без велике потребе уздаро лопту руком. Судија је досудио једанаестерац у корист ПАК-а. Зачудо, и на несрћу гостите, како је овај удаџаца двапут извојио, оба пута је лопта прошла поред мреже. Ловрић је имао занета ретку срећу, а онай који је изводно уздаре, нико би пребрз.

Поред ових промашаја, „црвени“ су имали да издрже још многе навале гостите из Панчева, па су се из неких захваљујући само срећи извукли без губитка.

„Југославија“ је извела на терен овај тим:

Ловрић, Анђелковић, Шплайт, Дифранко, Бројић, Тирић, Диклић, Атанаскоvić, Петровић, Дреновић, Стевков,

ПАК: Јовановић, Безуљевић, Михаиловић, Поповић, Печи, Аћимовић, Јанин, Дабић, Пандуров, Тубић, Недељковић.

Најбољи људи код гостите били су: у навали Дабић, Пандуров, Тубић; у одбрани Печи и Безуљевић.

У „црвеним“ тиму, који је играо врло дјаво, растргano и неамбициозно, сима Јовановић, Дифранка, Бројића и Бирића, не би имали нарочито кога да похвалимо. Уз ову четворицу можда би једино могли додати још Дијакића који је имао дosta погрешака или је углавном задовољан. Показао је да има иницијативе и да се од њега може направити добар играч.

Голове су дали: Бројић из велике гу-

Мами-бласи

ТРАЖЕ СЕ

300 динара награде ономе који јави тачну садашњу београдску адресу **Милке Матеје**, домаћице из Загреба, која овде живи од пре 10 месеци. Јавити Књижари „Ројал“, Васина 4, за госп. Марко-вића. (2281) 1-1

СЛУЖБА

Чиновнику са лепим рукописом и знањем писаће машине треба једно индустијско предузеће — Својеручно написану представу предати администрацији „Општинских новина“ са ознаком „Марљива“. (2239) 1-1

ЧУВАРДА КУЋЕ - ЗИНАТИЛJУ

ТРЕБА ОДМАХ

Штампајаја »ГРЕГОРИЋ«
Београд,
Кнегиње Олге бр. 21.

Жена за све која зна добро кувати траји се за 4 особе. Озбиљна, сама, поштена и вредна која је радила по бољим београдским кућама и има добре препоруке. Јавити се од 9 до 10 и по. Симина 10a. (2280) 1-1

КУПО-ПРОДАЈА

Цреп на продају. Имам већу количину фалцованих и ручног (бабер) црепа. Цење повољне. Франко дереглија-Дунав. Обавештења и узорци: Књижара „Дакшин“ — Поникареова 40. (2256) 1-1

РАЗНО

Изгубљена женска црна ташња са легитимацијама и кључевима 31 маја по подне Смиљанићева, Нђегошева, Зорина, Светосавска. Моли се поштену налазач да одмах донесе Св. Саве 17/I. Награда је 500 динара. (2281) 1-1

Изгубљени власници број 29/40, оглашужем неважећим Петар Смиљанић, власач. (2273) 1-1

Парфимерија „Леди“, Кнегиње Љубице 15, поново је отворена. (2213) 1-3

Изгубљено сведочанство IV разреда Трговачке академије оглашавам за неважећим Бајија Татјана, чиновница. (2274) 1-1

Изгубљени индекс, досије 8504, оглашужем за неважећи Златко Берам (2277) 1-1

Моја сведочанства, I, II, III разреда Трговачке академије оглашавам за неважећим Драгиња Релић, ученица. (2275) 1-1

Изгубљено сведочанство, I, II, III године Прве трговачке академије Београд, оглашавам неважећим Мара Мирковић. (2276) 1-1

Помоћни сведочанства, I, II, III разреда Трговачке академије Београд, оглашавам неважећим Мара Мирковић. (2277) 1-1

ПОМЕНИ

Ожалошћени: супруга Смиља и породица Стевана С. Кшишевића извештавају родбину и пријатеље да је њихов милијардарија Ст. Кшишевић, резервни потпоручник, чиновник Народне банке, погинуо 6 априла о.г. Опело ће се извршити у понедељак 2 јуна о.г. у 17 часова на Новом гробљу — парцела 26. (2271) 1-1

Прилог Црвеном крсту

Г-де Дара и Вишеслава Мирковић из Београда приложиле су Друштву црвеног крста 300 динара уместо трогодишњег помена свом оцу поч. др. Теофилу Мирковићу, бившем физику града Београда. Управа Друштва топло благодари на овом прилогу.

Бора Јовановић
ДАНАШЊА УТАКМИЦА У ЗЕМУНУ

Данас ће се у Земуну одржати футбалика утакмица између „Витеза“ и реализације „Трговачке омладине“, „Грађанској“ и С. к. „Земуну“.

Почетак је утакмице у 14 часова на игралишту „Витеза“.

ШТА СЕ ИГРА У НЕДЕЉУ?

Треће коло утакмица за Српски куп одржава се у недељу по овом програму:

У Београду: БСК—„Јединство“ и „Југославија“—Баск.

У Земуну: „Витез“—ПАК.

Почетак: Најновији журнал

Биоскопи

Уранија

У 2.15, 4.15 и 6.15
Премијера филма о жени између два мушкарца која приноси највећу жртву — одриче се љубави

СИНОВИ БРДА

Атила Хербигер, Герда Маурус,
Ханс Шлето
— Најновији журнал

Касина

ПРЕСТОЛОНACЛЕДНИКОВ ТРГ 21

Данас у 2, 4 и 6
велика и раскошна премијера
авантуре једне карневалске ноћи

ВАЛ ПАРЕ

Паул Хартман — Илаја Венер
Цена 8, 10 и 15 динара

Смртоносан скок

(ТРИО КОДОНА)

Филм препун невиђених циркусних атракција. У га. ул. Рене Делтген,
Лена Норман.

Сијаја

ПРЕСТОЛОНACЛЕДНИКОВ ТРГ 11

Почетак у 2, 4 и 6 часова
Прича о девојкама дамама полусвета.
Радња проткана дивном музиком и
песмом

БЕЧ — ГРАД ЈУБАВИ

Wiener Geschichten

у режији славног Геза Ф. Болвари
У главним улогама: Паул Хербигер,
Марта Хард и Ханс Мозер
Додатак: Најновији журнал

Славија

СВЕТОГА САВЕ 2

Данас у 2, 4 и 6 час.
Најславнији певач света Бељанић Ђуља
у величанственом музичком шлагеру

Само још данас

МЕЛОДИЈЕ НОЋИ

(DER SINGENDE TOR)

Кроз сплет царобних песама одвија се
изузбуђљива радња Јубави, забаве и смеха

2) Додатак: Најновији журнал

Унисон

КОСОВСКА 11

Данас у 2.30, 4.30 и 6.30
Супершлагер најславнијег руског режијера
Туржанског о једној дневној безграчној Јубави

EINE FRAU WIE DU

(ЖЕНА КАО ТИ)

У га. ул. Бригита Хореј, Шарлота Су-
за, Јоахим Готцак.

Филм о једној заносној жени који ни-
је могао да одоли наједан мушкирац

Додатак журнал

Лвада

ЖОРЖАКЛЕМАНСОАФ

Данас у 2.30, 4.30 и 6.30
Екипа омиљених комичара: Ханс Римав,
Тео Линген, Ханс Мозер у филму урне-
бесног смеха, комичних ситуација и при-
јатне разоноде

НЕУСТРАШИВИ МЛАДОЖЕЊА

Новаковић

ПРЕСТОЛОНACЛЕДНИКОВ ТРГ 25

ПРВА САЛА

Данас почетак у 1.30, 3.30 и 5.30
Темпераментна музичка ревија ватрених
шлагера, блиставих сцена и лепих жена

ОСВИТАК СЛАВЕ

ES LEUCHTEN DIE STERNE

Ла Јана и Вили Форст

Додатак — журнал

ДРУГА САЛА

Данас почетак у 1.30, 3.30 и 5.30

Највећи карактерни уметник данашњице
ХАЈНРИХ ГЕОРГ

у сјајном филму импресивне радње

БАЛ У МЕТРОПОЛУ

Додатак: ЖУРНАЛ

Балкан

БРАКЕ ЈУГОВИКА 16

Почетак у 2, 4 и 6 часова

Недељом и празником у 10 ч. матине
Најпопуларнија оперета брекета краља
валцера Јохана Штрауса

, СЛЕПИ МИШ“

“DIE FLEDERMAUS“

са најбољим немачким и чешким глумцима:
Лида Барова, Карл Степанек, Ханс
Мозер, Ханс Сенкер и Георг Александер.
Урнебес од смеха — Додатак: журнал

Дрина

КНЕЗА ПАВЛА РАДО

Почетак у 13.30, 15.30 и 17.30

У ЦАРСТВУ ЈУБАВИ

Оскар Сима

Додатак: журнал и авијација Немачке